

Texto Hume - 2

“Todos os razoamentos referentes a cuestións de feito¹ parecen estar fundados na relación de causa e efecto. Por medio desa única relación podemos ir máis aló da evidencia da nosa memoria e dos nosos sentidos. Se se lle preguntara a un home por que cre calquera cuestión de feito que non ten presente –por exemplo que o seu amigo está no campo ou en Francia– daría unha razón; e esta sería algún outro feito, como unha carta recibida ou o coñecemento dos seus propósitos e promesas anteriores. Un home que encontrase un reloxo ou calquera outra máquina nunha illa deserta, concluiría que unha vez houbo homes nesa illa. Todos os nosos razoamentos concernentes a feitos son da mesma natureza. E neles suponse constantemente que hai unha conexión entre o feito presente e ese que se infire del. Se non houberse nada que os ligase, a inferencia sería completamente precaria. Oír unha voz articulada e un discurso racional na escuridade garántenos a presenza dalgunha persoa: ¿Por que? Porque estes son efectos de produción e fabricación humanas, estreitamente conectados con elas. Se analizamos todos os demais razoamentos desta natureza, atoparemos que están baseados na relación de causa e efecto, e que esta relación pode ser próxima ou remota, directa ou colateral. A calor e a luz son efectos colaterais do lume, e un efecto pode inferirse correctamente do outro. Polo tanto, se quixeramos satisfacernos no referente á natureza da evidencia que nos garante as cuestións de feito, deberíamos preguntarnos como chegar ó coñecemento da causa e do efecto.

Aventurarei a afirmar, como proposición xeral que non admite excepcións, que o coñecemento desta relación non se acada en ningún caso por razoamentos *a priori*², senón que procede da experiencia, na que achamos que uns obxectos particulares calquera están continuamente unidos entre si.

D. HUME; *Investigación sobre o coñecemento humano*, Sec. IV.
Dúvidas escépticas acerca das Operacións do Entendemento; Parte I.
Trad. galega de L.M. Varela Cabo (USC)

---

¹ *Matter of facts*. Xuizos ou enunciados cuxa verdade debe comprobarse *a posteriori*, é dicir, empiricamente a través da experiencia.

² Antes da experiencia sensible. É un proceso a nivel puramente mental.

1. Cal cres que é a idea central do texto?

Todas as **cuestións de feito** están baseadas no principio de causalidade. Analiza o principio de causalidade como unha conexión entre fenómenos que observamos reiteradamente na experiencia. Por ser unha inferencia que procede da experiencia é cualificada de a posteriori e non a priori.

2. Cal é a problemática fundamental do principio de causalidade segundo Hume?

Que as relacións causa – efecto nunca se amosan aos sentidos, polo que se deben inferir en cada caso distinto. Que asociemos repetidamente un efecto a un determinado obxecto (causa) non é –para Hume- froito de ningún tipo de razoamento, senón do **hábito** ou **costume**, o cal xorde de observar reiteradamente efectos moi similares en obxectos (causas) moi parecidos aos sentidos. É dicir, eu teño a experiencia de que o pan (causa) é nutritivo (efecto), e, se vexo outros pans de características similares aos dos que teño experiencia, podo pensar que estes outros pans tamén son nutritivos, pero: podo estar totalmente seguro? NON.

3. A nivel epistemolóxico, Cal é a consecuencia de buscar un coñecemento a través das relacións causa – efecto segundo Hume?

Que ese coñecemento nunca poderá exceder do *terreo do probable* xa que non se pode inferir que unha causa sempre teña o mesmo efecto.

Operacións do entendemento humano	
Nome	Características
<i>Relacións de Ideas</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Son verificables intuitivamente (sen grandes cadeas de razoamento, sendo captada a súa verdade rapidamente) ou por demostración (razoando) • Son <i>a priori</i> (non precisan da experiencia empírica) • O seu contrario é imposible • Son a lóxica, as matemáticas e certas afirmacións evidentes (ás veces tautolóxicas). • Exemplos:<ul style="list-style-type: none"> ○ “Un triángulo posúe 3 lados e 3 ángulos”. $7 + 5 = 12$ (matemáticas) ○ $A \neq B \cdot B = C \rightarrow A \neq C$ (lóxica) ○ “Todos os solteiros non están casados” (tautoloxía)
<i>Cuestións de feito</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Non son verificables intuitivamente. • Dependen da experiencia empírica. Son <i>a posteriori</i>. • Baseadas na relación <i>causa – efecto</i> a cal non se mostra aos sentidos, senón que debe ser inferida a través da experiencia. • A súa verdade só e probable e a contradición non é imposible. • Exemplo:<ul style="list-style-type: none"> ○ “O sol sae polo leste” / “O sol sae polo oeste”. Para a razón non hai contradición e, tanto unha como a outra, só pode ser verificada polos sentidos.